

અજ્ઞાતકર્તૃક શ્રીસમ્યક્ત્વસ્તવન

- સં. મુનિ સુયશચન્દ્ર-સુજસચન્દ્રવિજયૌ

અજ્ઞાત કવિ રચિત પ્રસ્તુત સ્તવનામાં પ્રભુવીરને નમસ્કાર કરીને સમ્યક્ત્વ પામવાની પ્રક્રિયાને કર્તાએ ઓછા પળ સુંદર શબ્દોમાં રજૂ કરી છે.

સમ્યક્ત્વ પામતા જીવના ત્રણ કરણ-સમ્યક્ત્વના પ્રકાર-કયું સમ્યક્ત્વ કેટલી વાર હોય ? કયા કયા ગુણઠાળે હોય ? અને કેટલી વાર પમાય વગેરે બાબતોને અને અંતે સમ્યક્ત્વના ૬૭ બોલને બાલભોગ્ય શૈલીમાં વર્ણવ્યા છે. કર્તાનો ક્યાંક-ક્યાંક કરેલો શ ને બદલે સ નો પ્રયોગ અને અનુસ્વારોનો પળ છૂટા હાથે કરેલો પ્રયોગ દેખાય છે.

— પ્રત ૧૮૧૧માં મુમાઈ (મુંબઈ) બંદરે શ્રી ગોડિપાર્શ્વનાથના જિનાલયમાં લગ્નાયેલ છે.

— કર્તા સમ્બન્ધી કોઈપણ નોંધ અન્ય કોઈ ગ્રન્થમાં મળી નથી.

પ્રતની ફેરોક્ષ શ્રીનેમિ-વિજ્ઞાન-કસ્તૂરસૂરિજી જ્ઞાનભળ્ડારમાં સંગ્રહીત શ્રીનેમિચંદ મેલાપચંદ ફાવેરી (સુરત-વાડી) ના ઉપાશ્રયની છે. પ્રતની સ્થિતિ-અક્ષર સુંદર છે. ત્રણ પાનાની પ્રસ્તુત કૃતિ આપવા બદલ બંને ભંડારના વ્યવસ્થાપકોનો આભાર. બીજી પ્રતિ ન મળતા એક પ્રતિ ઉપરથી આ રચનાનું સંપાદન થયું છે.

[નોંધ : આ રચનાની અન્તિમ કડીમાં ‘પુણ્ય મહોદય’ એવો શબ્દ છે, તે કદાચ સ્તવનના કર્તાના ઉલ્લેખપરક હોય તો સમ્ભવિત છે. પુષ્પિકામાં “બેહેન રાજાબાઈ પઠનાર્થ” એમ ઉલ્લેખ છે, તે પ્રખ્યાત શેઠ પ્રેમચંદ રાયચંદનાં માતૃશ્રી રાજાબાઈ (રાજાબાઈ ટાવર વાઘ્યં) તો ન હોય ? સ્તવન, જૈન દર્શનના તાત્ત્વિક પદાર્થ ‘સમ્યક્ત્વ’ની પ્રક્રિયાનું, સામાન્ય કે અજૈન વાચક માટે ગહન લાગે તેવું વર્ણન, જૈન શાસ્ત્રીય પરિભાષામાં, આપે છે. -શી.]

॥ ८९ ॥ श्री गुरुभ्यो(भ्यो) नमः ॥

(दु)दूहा - समकितदायक वीरना, पद पंकज प्रणमेवि,
 समकितसार संखेपथी, कहेंसु तवन करेवि ... १
 स्वांमि तुझ दरिसन विना, भमिओ काल अनंत,
 मोहादिक वैरी वसें, चहुं-गति दुःख दुरंत ... २
 ढाल-१, राग - तेह पुरुष हवें वीनवेंजी ।

कोइक जीव तिहां लहेंजी, कर्म तणो स्थितिघात,
 यथाप्रवृत्तिकरणे करीजी, पल्योपल (नद्योपल?) दृष्टांत,
 उपगारी अरिहा, वंदो वीर जिणंद.... १ (ए आंकणी०)
 तिहां पण गांठ अभेदतोजी, रागनें द्वेष प्रणांम,
 समकित जीव नवी(वि) लहेंजी, तुझ दरी(रि)सण सुखधाम, उपगारी.... २
 पंथी पिविली न्यायथीजी, कोइक सन्नि पजंत,
 पुद्गलअर्द्धपरावर्तेजी, पहेलुं करण संपत्त, उपगारी.... ३
 आयु वर्जित सातनीजी, कर्मस्थिति अवसेस,
 न्यून कोडाकोडी(डि) रहेंजी, निर्जरा योग विशेष उपगारी.... ४
 करण अपूरव मोगरेंजी, करतो गंठी(ठि) नो भेद,
 अंतरमुहुर्त विशुद्धतोजी, अनिवृत्तिकरण सुवेद, उपगारी.... ५
 अनिवृत्तिकरणे रह्योजीं, स्थिति होईं बिहुं तांम,
 अंतरमुहुर्तनी भोगवेंजी, पहेली आतमराम, उपगारी.... ६
 अनुदित बीजी तें रहेंजी, अंतरकरण पेंसंत,
 पहिलें समयें तव होइंजी, उपशमसमकितवंत, उपगारी.... ७
 ओषध सम ते समकितेंजी, रही स्थितिना त्रण्य भाग,
 कोद्रव सम पहेलो करेंजी, शुद्ध ते समकित भाग, उपगारी.... ८
 शुद्धाशुद्ध बीजें रहेंजी, एहवें काल पहुंत,
 शुद्ध पुंज उदयें होइंजी, खयोपशमें संयुक्त, उपगारी.... ९
 शुद्ध कर्या जिम कोद्रवाजी, न करें तें मोहविकार,
 जातिस्वभाव नवी तजेंजी, समकित तिम अतिचार, उपगारी.... १०
 अशुद्धपुंजे मिथ्यामतीजी, शुद्धाशुद्ध ते मीस,
 इम भाखे जगनो गुरुजी, वीर विभू जगदीस, उपगारी.... ११

दुहो -

धन धन श्रीजित ताहरो, आगम अर्थ अपार,
 स्यादनुबंधई सोभतो, सकल पदारथ सार १
 कुमति-कदाग्रह योगथी, जाणें नही तसु मर्म,
 सुमति सदा सेवनकरी, पामें अवी(वि)चल शर्म २

ढाल-२, राग - ललनां० ए देशी ।

एग-दु-ति-चउ-पंचहा, समकी(कि)त भेद विचार ललनां,
 भाख्यां ते प्रभु समयमां, भवि जननें उपकार ललनां,
 धन धन श्रीजिनवरजी १
 त्रिविधे जे तुझ वचनथी, सदहणा सुभ रीत ललनां,
 एगविध ते जाणीई, तुझसुं अडप्रीति प्रीत ललनां, धन धन.... २
 द्रव्य-भाव बिहुं वली, निश्चयनें व्यवहार ललनां,
 प्रापति तसु उपदेशथी, अहवा निसर्ग विचार ललनां, धन धन.... ३
 कारक-रोचक-दीपकें, त्रिविध कहें तुं वीर ललनां,
 खयोपशम ख्याइक वली, उपशमें अहवा धीर ललनां, धन धन.... ४
 सासायण युत जाणीई, चहुं भेदे सुखदाय ललनां,
 वेदक युत गुण पंचहा, लहीई तुझ पसाय ललनां, धन धन.... ५
 मोह तणा उपसम भणी, उपशमसमकित हुंत ललनां,
 पुंज विशुद्धनें वेदतां, खयोपशम गुणवंत ललनां, धन धन.... ६
 खीण बिहुं पुंजे होई, अंतिम पुंजनो सेश (शेष) ललनां,
 वेदकसमकित ते वदै, ख्याइकपरि शुभलेश ललनां, धन धन.... ७
 सप्तक क्षीण थया पछी, ख्याइक समताकंद ललनां,
 आयुबंधें विचि भव करी, पामें पूर्णानंद ललनां, धन धन.... ८
 समकित वमतां स्वाद जे, सास्वादन तसु नाम ललनां,
 षट यावलिका तेहनुं, मान कहें तुं स्वामि (मी) ललनां, धन धन.... ९
 साधिकतेत्रीससागरु, ख्याइक काल प्रमाण ललनां,
 खयोपसमें छसठिनुं, वेदक समय प्रधान ललनां, धन धन.... १०

अंतरमुहूर्त इहां कहें, उपशमसमकितयोग ललनां,
शास्त्रमाहें वी(वि)स्तार घणा, दीजें तिहां उपयोग ललनां, धन धन.... ११

दुहा-

वर्धमानं जिनेस्वरू, त्रिभुवनतिलकसमानं,
महेर करी मुझ आपजो, समकित शुद्ध निदानं १
अगणित अवगुण माहरा, तुं प्रभु तारणहार,
ते माटें तुझने कहूं, भवजल पार उतार २

ढाल-३, कोइलो परवत धुंधलो रे लो० ए देशी ।

वेदक-क्षायिक पामीइं रे लो, भव भमता एक वार रे जिणेसर,
उपसम- आस्वादन लहें रे लो, उत्कृष्टं पंच विचार रे जिणेसर,
वीरजी वचन सोहामणां रे लो, मीठां अमीअ समानं रे जिणेसर, वीरजी...१
(ए आंकणी)

वार असंख्य विमासजो रे लो, खयोपशम गुणवंत रे जिणेसर,
बीजें गुणठाणें भलु रे लो, आस्वादन शुभवंत रे जिणेसर, . वीरजी.... २
तुर्यादिक मन धारजो रे लो, अड-इग्यारसुं ठाण रे जिणेसर,
चउ-चउ उवसम ख्याइगो रे लो, वेदक क्षयोपशम जाण रे जिणेसर, वीरजी... ३
चार श्रद्धांन त्रि लिंग च्छें रेलो, दशविध विनय प्रकार रे जिणेसर,
त्रिण शुद्धि आठ प्रभावक रे लो, पांचें दोष परिहार रे जिणेसर, वीरजी.... ४
छविहा जयणागारस्थुं रे लो, लक्षण भूषण पांच रे जिणेसर,
षट भावना सम भावीइं रे लो, छ ठाणें भवि राचि रे जिणेसर, वीरजी.... ५
ए सडसट्ट सोहामणां रे लो, धरजो निरमल अंग रे जिणेसर,
सार विचार संखेपथी रे लो, भाख्यो समय प्रसंग रे जिणेसर, वीरजी.... ६
आज मनोरथ सवि फल्या रे लो, थुणिया वीर जिणंद रे जिणेसर,
पुण्य महोदय सेवतां रे लो, प्रगटें सहजानंद रे जिणेसर, वीरजी.... ७

॥ इति श्रीसम्यक्त्व स्तवनं संपूर्ण ॥

संवत् १८९९ वर्षे लख्युं छे । श्री मुमाईबिंदरे । श्री गोडीजी प्रासादात् । बेंहन
राजाबाई पठनार्थः श्रीकल्याणमस्तु ॥ श्रीसुरतबिंदरे श्रीवडेचउटें पांनां पोचें ।